

dr hab. n. med. Jolanta Masiak
Samodzielna Pracownia Badań Neurofizjologicznych
Katedry Psychiatrii
Uniwersytetu Medycznego w Lublinie
Głuska 1
20-439 Lublin

Recenzja

Rozprawy doktorskiej lek. med. Tomasza Gondka p.t. „Ocena wpływu piętna i dyskryminacji społecznej na jakość życia i poziom niesprawności społecznej osób z rozpoznaniem zaburzeniem psychicznym.”

Promotor: Prof. dr hab.n.med.Andrzej Kiejna

Zgodnie z uchwałą Rady Wydziału Lekarskiego Kształcenia Podyplomowego Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu, powołującą mnie do wypełnienia obowiązków recenzenta w przewodzie doktorskim lek. med. Tomasza Gondkaprzedkładam recenzję rozprawy przygotowanej pod kierownictwem naukowym Pana Prof. dr hab. Andrzeja Kiejny. Równocześnie pragnę stwierdzić, co następuje:

rozprawa doktorska lek. med.Tomasza Gondkap.t.: „Ocena wpływu piętna i dyskryminacji społecznej na jakość życia i poziom niesprawności społecznej osób z rozpoznaniem zaburzeniem psychicznym.”

1. stanowi oryginalne rozwiązanie przez Doktoranta zagadnienia naukowego;
2. w przedstawionej do oceny rozprawie Doktorant wykazał ogólną wiedzę teoretyczną z zakresu psychiatrii;
3. lektura przedłożonej pracy potwierdza umiejętności Doktoranta do prowadzenia pracy naukowej.

Przygotowana przez Doktoranta rozprawa doktorska w pełni odpowiada kryteriom wynikającym z ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym. W uzasadnieniu tych ocen przedstawiam następujące uwagi i spostrzeżenia merytoryczne dotyczące recenzowanej rozprawy doktorskiej.

1. Uwagi ogólne

Autor rozprawy podejmuje bardzo istotny klinicznie i badawczo problemem analizy wpływu piętna i dyskryminacji społecznej na jakość życia osób z rozpoznaniem zaburzeniem psychicznym.

Badania epidemiologiczne wskazują, że około 30% ludzi w ogólnej populacji doświadcza w ciągu swojego życia objawów zaburzenia psychicznego. Przeżywanie zakłócenia funkcji psychicznych związane jest często z pogorszeniem funkcjonowania osobistego i społecznego tych osób i ich rodzin a także otoczenia społecznego. Zdolność do prawidłowego funkcjonowania psychicznego oceniana jest wysoko w hierarchii wartości, natomiast zaburzenie funkcji psychicznych w większości kultur budzi poczucie lęku wrogości i niezrozumienia także odmienności tych osób co może skutkować zgodnie z przytoczoną przez autora rozprawy definicją stygmatyzacji czyli z odrzuceniem jednostki która ma cechę głęboko dyskredytowaną przez tą społeczność ze względu na posiadanie tej cechy. Stygmatyzacja może być także związana z dyskryminacją czyli prześladowaniem poszczególnych osób lub grupy osób ze względu na cechy które przejawiają, autor przytacza stanowisko prezydenta Światowego Towarzystwa Psychiatrycznego D.Bhugra tylko jedna trzecia wśród krajów członków ONZ umożliwia osobom z rozpoznaniem zaburzenia psychicznego uczestniczenie w wyborach, podejmowanie pracy, zawieranie związków małżeńskich i dziedziczenie majątku.

Autor podkreśla, że dotychczas przeprowadzono w Polsce niewiele badań naukowych analizujących problem stygmatyzacji osób z zaburzeniami

psychicznymi a także nie wykorzystano wyników dotychczasowych badań do utworzenia programów zapobiegających stygmatyzacji tych osób.

2. Uwagi szczegółowe

Przedstawiona rozprawa doktorska liczy łącznie z piśmiennictwem i załącznikami 128 stron. Praca podzielona jest na części: „Wstęp” 11 stron, 1 strona „Cel badania” „Narzędzia i metody badawcze”- 19 stron, „Wyniki” - 65 stron, „Omówienie wyników i dyskusja”- 10 stron, „Wnioski” 1 strona. Zamieszczono też streszczenie w języku polskim i angielskim. Została zachowana właściwa proporcja między poszczególnymi częściami rozprawy doktorskiej. Piśmiennictwo jest dobrze dobrane, aktualne. Praca napisana jest w sposób bardzo jasny, ilustrowana jest 83 dobrze opisanymi rycinami, 14 tabelami, starannie opracowana pod względem edytorskim.

Autor dokonuje przeglądu istniejącego piśmiennictwa tematu, między innymi prezentuje szczegółowe zestawienie dostępnych narzędzi badawczych służących do badania piętna i dyskryminacji. Zastanawiające jest stanowisko autora oparte o przegląd literatury, że piętno zaburzenia psychicznego rozpowszechnione jest w mniejszym stopniu w krajach afrykańskich lub azjatyckich i jest rzadko spotykane w krajach islamskich.

W części badawczej Doktorant przedstawia pięć celów badawczych, które mają uzupełnić braki w istniejącej wiedzy, określając rozpowszechnienie doświadczania piętna i stygmatyzacji społecznej wśród pacjentów objętych opieką psychiatryczną szpitalną i w oddziałach dziennych psychiatrycznych a także analizuje zależności pomiędzy doświadczaniem piętna i dyskryminacji społecznej a stopniem niesprawności społecznej; zależności między doświadczaniem piętna i dyskryminacji społecznej a dobrostanem i jakością życia a także bada zależności pomiędzy doświadczaniem piętna i dyskryminacji społecznej a nasileniem występujących obecnie objawów psychopatologicznych jako cel stawia także dostarczenie danych naukowych, które mogą

być wykorzystane w działaniach zapobiegających stygmatyzacji osób z rozpoznaniem zaburzenia psychicznego.

Na prowadzenie badań Doktorant uzyskał zgodę Komisji Bioetycznej.

W badaniu Doktorant zastosował bardzo dobrze dobrane narzędzia badawcze:

1. Kwestionariusz Piętna i Dyskryminacji (Consumer Experiences of Stigma Questionnaire, CESQ).
2. Kwestionariusz Niesprawności Społecznej (The Groningen Social Disabilities Schedule II, GSDSII).
3. Skala Samooceny SES Rosenberga (Rosenberg Self-Esteem Scale, SES)
4. Skróconą Wersję Ankiety Oceniającej Jakość Życia (WHO Quality of Life-BREF, WHOQOL-BREF)
5. Kwestionariusz Wskaźniki Dobrego Samopoczucia (WHO-Five Well-Being Index, WHO-5).
6. Krótką Psychiatryczną Skalę Oceny w wersji 4.0, liczącej 24 itemy (Brief Psychiatric Rating Scale 4.0, BPRS).

Na potrzeby badania Doktorant przygotował obszerny i szczegółowy kwestionariusz który zawiera pytania o dane socjodemograficzne (w tym pytania o ekonomiczne i społeczne uwarunkowania) a także o objawy kliniczne.

Analizę statystyczną wyników badań wykonano z zastosowaniem programu Dell Statistica w wersji 13.1, w analizie statystycznej zastosowano odpowiednie testy z uwzględnieniem normalności rozkładu grup zmiennych: dla rozkładu normalnego zastosowano testy parametryczne, w przypadku braku normalności rozkładu zastosowano testy nieparametryczne. Testy zostały prawidłowo dobrane zarówno ze względu na rodzaj zmiennych jak i normalności rozkładu.

Badanie pokazało, że wszyscy badani doświadczyli piętna a ponad trzy czwarte badanych pacjentów doświadczyło dyskryminacji społecznej. Uzyskane wyniki

badania wskazują na związek między doświadczaniem stygmatyzacji i dyskryminacji większym nasileniem niektórych objawów psychopatologicznych, większą niesprawnością społeczną, niższą jakością życia i mniejszym dobrostanem. Badanie wykazało także związek między doświadczaniem stygmatyzacji a obniżoną samooceną a także z obniżeniem jakości życia.

W „Dyskusji” autor porównał dane z piśmiennictwa z zakresu badanego tematu z uzyskanymi wynikami badań własnych. Dyskusja przeprowadzona jest w sposób systematyczny. Podsumowanie dyskusji wskazuje na prawidłowy tok rozumowania i właściwy kierunek badań, świadczy o znajomości zagadnienia i dużej rzetelności naukowej. Sformułowane wnioski są adekwatne do uzyskanych wyników. Bardzo interesujące wydaje się porównanie poczucia stygmatyzacji kobiet i mężczyzn i w obrębie płci pomiędzy osobami z diagnozą poszczególnych 12 grup zaburzeń określanych jako główne przez Doktoranta może to być ciekawa kontynuacja dotychczasowych badań. A także zbadanie nieocenianego w tym badaniu znaczenie przyjmowania leków psychotropowych na poczucie stygmatyzacji.

Z obowiązku recenzenta załączam listę drobnych uwag redakcyjnych: brak znaków przestankowych, pojedyncze błędy literowe.

Uwagi nie zmniejszają wartości merytorycznej zarówno przeprowadzonych badań, analiz jak i wnioskowania.

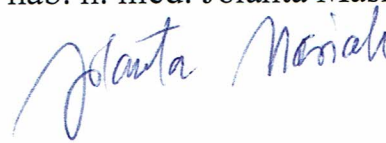
Uważam że przedstawioną pracę należy uznać za wyróżniającą się.

PODSUMOWANIE I WNIOSEK

Reasumując pragnę stwierdzić, że rozprawa doktorska rozprawa doktorska lek. med. Tomasza Gondkap.t.: „Ocena wpływu piętna i dyskryminacji społecznej na jakość życia i poziom niesprawności społecznej osób z rozpoznanyim zaburzeniem psychicznym.”

- 1 Stanowi oryginalne rozwiązanie przez Doktoranta zagadnienia naukowego;
- 2 W przedstawionej do oceny rozprawie Doktorant wykazał ogólną wiedzę teoretyczną z zakresu psychiatrii;
- 3 Recenzowana rozprawa doktorska potwierdza umiejętności Doktoranta do prowadzenia pracy naukowej;
- 4 Badanie zaprezentowane w rozprawie doktorskiej jest oryginalne i powinny być kontynuowane
- 5 Przygotowana praca w pełni spełnia wymogi stawiane rozprawom doktorskim wynikające z Ustawy o Stopniach Naukowych i Tytule Naukowym. Wnoszę zatem do Wysokiej Rady Wydziału Lekarskiego Kształcenia Podyplomowego Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu, o dopuszczenie lek. med. Tomasza Gondka do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

dr hab. n. med. Jolanta Masiak

Lublin 2018-10-10